ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ

ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ

Raghothama Putty

ದಿಲೀಪ ಕುಮಾರ ಕಾಳೆ

Dilip Kumar Kale

ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ
Raghothama Putty

ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್
ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ದಿಲೀಪ ಕುಮಾರ ಕಾಳೆ
ಲೇಖಕರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೧

Raghothama Putty - A monograph by Sri Dilip Kumar Kale, Lecturer, Sri Kalanikethana College of Fineart, New Sayyajji Rao Road, Fort Mohalla, Mysore - 570004

© Author

First Edition : 2004

Translated by Sri. B. T. Somaprabhu

Pages : 48 + 8

Price : Rs. 40.00

ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು / ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ|| ಅ. ಲ. ನರಸಿಂಹನ್
ಮಾಲಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಟಿ. ಮುನಿರಾಜಯ್ಯ
ಪ್ರಕಾಶಕರು / ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ
ಶ್ರೀ ದಿಲೀಪ ಕುಮಾರ ಕಾಳೆ
ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎನ್. ಕಡೇಮನಿ
ಡಾ. ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಪಾಟೀಲ್
ಶ್ರೀ ಸುರೇಶ ಹಾಲಭಾವಿ

ಶ್ರೀ ಪ. ಸ. ಕುಮಾರ್
ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಮನ್ವಯಕಾರರು

ಮುಖಚಿತ್ರ : ಶ್ರೀ ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ ಅವರ 'ಬುದ್ಧ' ಕಲಾಕೃತಿ

ಮುಖಚಿತ್ರ ವಿನ್ಯಾಸ : ಶ್ರೀ ಸುಧಾಕರ ದರ್ಬೆ

ಮುದ್ರಕರು : ಲಿಪಿ ಮುದ್ರಣ
ಬ್ಯೂಗಲ್ ರಾಕ್ ರಸ್ತೆ
ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 004
ದೂರವಾಣಿ : 26522061

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು

ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರ ತಂಡ ರೂಪಿಸಿ, ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುವುದು ನನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹಾಗೊ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ. ನಾವು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸಿಂಹಪಾಲು ನೀಡಿದ್ದೇವೆ, ಹೊಸತನವನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

'ಯಂಗ್ ಸ್ಟ್ರೋಕ್ಸ್', 'ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ನಾವು', 'ಮನೆಗೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿ', 'ಜನಪರ ಕೃತಿ- ಆಧುನಿಕ ಕೃತಿ', ಯುವಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಮುಂತಾದ ನವೀನ ಹಾಗೂ ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಪ್ರತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೂ ವಿಭಾಗದ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸಮಪಾಲು ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸಂತಸ ತಂದಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯುವಶಕ್ತಿಯ ಪಾಲಾದರೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಸಾಣೆಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಶಿಬಿರ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದೆಯರ ಶಿಬಿರ, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಶಿಬಿರವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದೇವೆ. ಶ್ರೀ ಜಿ.ಎಸ್. ದಂಡಾವತಿಮಠ ಹಾಗೂ ಡಾ|| ಎಂ.ವಿ. ಮಿಣಜಿಗಿಯವರ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನಾವು ಕಾರಣಕರ್ತರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಇದರೊಂದಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ, ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಮಾರಂಭ, ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಕಲಾಶಿಬಿರ, ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಮೂಹ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಐಫಾಕ್ಸ್ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಸಹಯೋಗ ನೀಡಿದ್ದೇವೆ.

ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ನೀಡುವ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಚೇತನಗಳಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ವರ್ಷ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಕಲಾಶಿಬಿರ, ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮಾರಾಟ ಕೇಂದ್ರ, ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಗ್ರಾಮ, ವಿಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಯ ಭಾವಚಿತ್ರದ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗದಿದ್ದುದ್ದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅತೃಪ್ತಿ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣಾ ಯೋಜನೆಯೂ ಒಂದು. ಅದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ***'ಕಲಾವಾರ್ತೆ'*** ಎಂಬ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಮುದ್ರಣ ಹಾಗೂ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಗೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು, ಕಲಾವಾರ್ತೆಯನ್ನು ವಾರ್ತಾ ಸಂಚಿಕೆಯಾಗಿಸದೆ ಸಂಗ್ರಹಯೋಗ್ಯ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದೇವೆ. ***ಕಲಾವಿದರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ*** ಒಂಬತ್ತು ಜನ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಾದ

ಕೆ. ಕೇಶವಯ್ಯ, ಎಸ್.ಕಾಳಪ್ಪ, ಎಚ್.ಎಸ್. ಇನಾಮತಿ, ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ, ವ್ಹಿ.ಟಿ. ಕಾಳೆ, ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕಾರಂತ, ಎಂ.ಆರ್. ಬಾಳೀಕಾಯಿ, ವ್ಹಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿ ಹಾಗೂ ಸಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರುಗಳ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಕಲಾವಿದರು ಇಂದು ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ದುಸ್ತರ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಆಯಾ ಲೇಖಕರು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಹಸವೆಂಬಂತೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ, ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಡಾ|| ಅ.ಲ. ನರಸಿಂಹನ್ ಅವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪರವಾಗಿ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಸ್ಥೂಲನೋಟವನ್ನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ***ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ದರ್ಶನ*** ಎಂಬ ಬೃಹತ್ ಸಂಪುಟವನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ***ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲಾಮಾಲೆ***ಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ದೇಶಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಹತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಜ್ಞ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿ ಇದೀಗ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟವರು ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಸಂಶೋಧಕ ಡಾ|| ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲರು. ಅವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪರವಾಗಿ ವಂದನೆಗಳು. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಗ್ರಂಥ ಭಾವಚಿತ್ರ ಪರಂಪರೆಯ ***'ಮುಖಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿ'*** ಅಧ್ಯಯನ ಯೋಗ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನವಿಯಂತೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಿಮರ್ಶಕರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂರವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪರವಾಗಿ ವಂದನೆಗಳು. ಇದಲ್ಲದೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಹಿರಿಯ-ಕಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಚಿತ್ರಸಂಪುಟವೊಂದು ಅಕಾಡೆಮಿ ಸದಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಪ.ಸ. ಕುಮಾರ್ ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ನಾವು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೂ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಕೇಂದ್ರ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ರೀಜನಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಚೆನ್ನೈ, ಐಫಾಕ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು.

ನನ್ನೊಡನೆ ಇದುವರೆಗೂ ಸಹಕರಿಸಿ ಉಪಯುಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಸದಸ್ಯ ಮಿತ್ರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಇಡೀ ತಂಡದ ಪರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಮನ್ವಯಕಾರರಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಗು ಮಾಡಿದ ಸದಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಪ.ಸ. ಕುಮಾರ್ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳೂ ವಿವಿಧ ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪತಳೆದಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ, ಮುಖಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಯೆಂಬಂತೆಯೇ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಸುಧಾಕರ ದರ್ಬೆ ಅವರಿಗೆ, ಅಕಾಡೆಮಿ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಟಿ. ಮುನಿರಾಜಯ್ಯ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದ ರಾಜು, ವೆಂಕಟೇಶ್, ಗಂಗಾಧರ, ಮುತ್ತು, ಬಾಲು, ಲೋಕೇಶ ಮತ್ತು ಅರವಿಂದ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ ಮಹನೀಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ನಮ್ಮ ಈ ಕಿರು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಕಲಾವಿದರು, ಸಹೃದಯ ಕಲಾಸ್ತಕರು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

- ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್

ಲೇಖಕರ ಮಾತು

ಪುಟ್ಟಿಯವರ ಕುರಿತು ಅವರ ಬದುಕು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು, ನಾನು ಅದೇಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕಲಾವಿದರೊಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ನೆನಪಿನ ಬುತ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ಹೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದ್ಯಾವುದನ್ನು ಅವರು ಲೆಕ್ಕಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತೀ ಬಾರಿ ನಾನು ಹೋದಾಗಲೂ, ಹೊಸ ಹುರುಪಿನೊಂದಿಗೆ ನಗು ನಗುತ್ತ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಕಳೆದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ! ಹಳೇ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಲಾವಿದರಾದರೂ, ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಮಕಾಲೀನವಾದದ್ದು ನಮ್ರತೆ, ಮುಗ್ಧತೆ, ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗಳ ಸಂಗಮದಂತಿರುವ ಇವರು, ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಅತೀ ಮಹತ್ವದ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕಲಾವಿದರ ಬದುಕು ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಆದರ್ಶ ವಾಗುವಂತಹುದು, ಈ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದ ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ನಾಡಿಗೆ ನೀಡಲಿ ! ಶತಾಯುಷಿ ಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇವರ ಜನ್ಮ ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಅಭಿಮಾನಿಗಳೆಲ್ಲ ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಅದರ ಆನಂದವನ್ನು ಪುಟ್ಟಿಯವರು ಸ್ವತಃ ಕಾಣಲಿ ಎಂದು ನನ್ನ ಹಾರೈಕೆ.

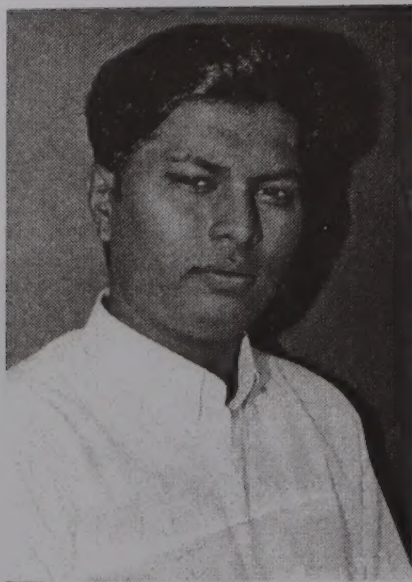
ಇಂತಹ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಎಲ್ಲಸದಸ್ಯರುಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಣಾ ಸಮಿತಿಯ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

- ದಿಲೀಪ ಕುಮಾರ ಕಾಳೆ

ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ / Raghothama Putty

ದಿಲೀಪಕುಮಾರ ಕಾಳೆ

ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಳವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ (೧೯೬೮) ಶ್ರೀ ದಿಲೀಪ ಕುಮಾರ ಕಾಳೆ ಅವರು ಚಿತ್ರ ಕಲೆಯ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪದವಿಯಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಲ್ಹಾಪುರ, ಖಾನ್‌ಪುರಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಹಲವಾರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ದೆಹಲಿ, ಮುಂಬಯಿ, ಕೋಲ್ಕತ, ಚೆನ್ನೈಗಳಲ್ಲದೆ ಕಳೆದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಗುಂಪು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಂದ್ರ, ವಲಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಅಕಾಡಮಿಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಲ, ತೈಲ ವರ್ಗಳ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಫಿಕ್, ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರ, ಛಾಯಚಿತ್ರ ಕುರಿತ ಕಲಾಗಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶಿಬಿರದ ನಿರ್ದೇಶಕರ ವರೆಗೆ ಹಲವಾರು ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಕಾಳೆಯವರು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಅಕಾಡಮಿಗಳು ಒಗ್ಗೂಡಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಹೊಸ ಸಹಸ್ರಮಾನದ ನೆನಪಿನ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ದೆಹಲಿಯ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಲೆ, ಕರಕುಶಲ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ರಾಜ್ಯ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನಾಗಪುರದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹೊಂದಿರುವ ಶ್ರೀಯುತರು ಹಲವಾರು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೀ ಕಲಾನಿಕೇತನ ಕಲಾ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದು ಶ್ರೀ ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ ಅವರನ್ನು ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪುಸ್ತಕ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ

''ನಿಮಗೆ ವಯಸ್ಸು ತೊಂಬತ್ತಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಚಿತ್ರ ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದೆಯಲ್ಲವೆ! ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕೇಳಬಹುದೇ?'' ಎಂದು ಆ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ....

''ನನ್ನ ಐವತ್ತೆಂಟನೇ ವಯಸ್ಸಿನ ತನಕ ನಾನು ಕುಂಚವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಕುಂಚವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸುವರ್ಣಾವಕಾಶ ಒಲಿದು ಬಂದದ್ದು! ನಾನು ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸದಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾದಾಗ. ಆಗ ನನಗೆ ೫೮ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಮಿತ್ರರು ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಬೆಳೆದದ್ದನ್ನು ಅವರು ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಆಗಾಗ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಅವಕಾಶ ನನಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಅದೆಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ನನಗೇ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಗೊಣಗಿದ್ದೆ. ಎಲ್ಲಾ ವಿಧಿನಿಯಮ. ಯಾವುದಷ್ಟೇ ಆದರೂ ಶುಭಗಳಿಗೆ ಎಂಬುದು ಬರಲೇಬೇಕು. ಅದು ನನ್ನ ಬದುಕಲ್ಲಿ ತಡವಾಗಿ ಬಂತು. ನನಗೇನೂ ಬೇಸರವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆ ಭಗವಂತ ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾನಲ್ಲ ಅದೇ ಸಾಕು.

ಈಗ ಅವಕಾಶವಿದೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದಾನುಭವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಸುಖವುಂಟೆ? ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದವರಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣಬೇಕು. ನಾನು ಅಂಥವನಲ್ಲ. ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಹೋಗಿ ಹತಾಶೆಗೊಂಡು ನಂತರ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿತ್ರ ಮಾಡಿದವನು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜನರು ಹೊಗಳುವಂತಹ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಮನಸ್ಸಿನ ದಾಹ ಇಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನೆಮ್ಮದಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಇದು ತೊಂಬತ್ತರ ಹರೆಯದ ಆ ಕಲಾವಿದನ ಮನದಾಳದಿಂದ ಬಂದ ಸರಳವಾದ, ವಿನಯಶೀಲವಾದ ಉತ್ತರವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯಾಗಲೀ, ಜಂಭವಾಗಲೀ, ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಒಬ್ಬ ನಿಜವಾದ ಕಲಾವಿದನ ಅಂತರಂಗದ ಒಳನುಡಿ.

''ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ತಾಪತ್ರಯ, ಕಷ್ಟಗಳು ಇರಲಿ ಆ ಕಷ್ಟಗಳು ಇಂದಿನದ್ದೇ ಆಗಿರಲಿ, ಹಿಂದನದೇ ಆಗಿರಲಿ, ಚಿತ್ರರಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಚಿತ್ರರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರೆ ಸಾಕು! ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಿಂತೆ, ದುಃಖ, ದುಮ್ಮಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ನೀವು ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಅರ್ಧಗಂಟೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ, ಅದು ತುಂಬಾ ಹಿಂಸೆ. ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ದಣಿವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ಮನಸ್ಸು ಚಿತ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿತೆಂದರೆ ಸಾಕು. ಚಿತ್ರ ಮುಗಿಯುವ ತನಕ ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ, ಕಡಿಮೆ ಎಂದರೂ ಮೂರ್‍ನಾಲ್ಕು ತಾಸುಗಳಷ್ಟು ನಿಂತುಕೊಂಡಿರಬಹುದು, ದಣಿವೆಂಬುದು ದೇಹಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಕಮಲ ಮಹಲ್, ಹಂಪೆ / Kamala Mahal, Hampi

''ಚಿತ್ರಗಾರರು ಸುಖಿಗಳು, ಅವರಷ್ಟು ಸಂತೋಷಗಾರರು ಇರುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಅವರು ಯಾವತ್ತೂ ಒಬ್ಬಂಟಿಗರಲ್ಲ ಅವರು ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಬೇಕಾದಾಗ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವು ಬೆಳಕು, ಬಣ್ಣ ಶಾಂತಿ, ಭರವಸೆ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.'' ಎಂಬುದೂ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ.

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ''ಚಿತ್ರಕೃತಿಗಳು ರೋಗ ನಿವಾರಕ ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಕ'' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಡಾ।। ಗ್ರಿಫಿತ್.

ಬಿ.ಪಿ.ಬಾಯರಿಯವರು ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯ ಒಂದು ಕಡೆ ''ಚಿತ್ರ ರಚನೆಯೆಂಬುದು ಒಂದು ವಿನೋದ, ಬಣ್ಣಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಂದ, ಅವುಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದ, ಅವುಗಳ ಮಿಶ್ರಣ ಕಾರ್ಯವು ಮೋಹಕ. ಅದು ಒಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನ್ವೇಷಣೆ. ಬಿಸಿಲು ಮತ್ತು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಮಿನುಗುವ ತೋಟ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ದೃಶ್ಯಗಳು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅಂದವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಒಂದು ವಸ್ತು ದೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ಆ ವೇಳೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅದು ಮೈ ಮರೆಯುವಂತಹ ಸಂಶೋಧನೆ; ಮುಗಿಯದ ಮೋಹಕ ಪಯಣ.'' ಈ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಪುಟ್ಟಿಯವರ ಕಲಾ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದಂತಹ ಮಾತುಗಳು.

ಬಹಳಷ್ಟು ಕಲಾವಿದರಂತೆ ಪುಟ್ಟಿಯವರಿಗೂ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವಿತ್ತು. ತಂದೆ ಬಿ.ವಿ. ಕುಪ್ಪಾಚಾರ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರು. ತಾಯಿ ಕಾವೇರಮ್ಮ ಅವರಿಗೆ ರಂಗೋಲೆ ಕಸೂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮವಿತ್ತು.

ದಸರಾ, ದೀಪಾವಳಿ ಮುಂತಾದ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು, ದೇವರ ಚಿತ್ರಗಳು, ಅಲಂಕಾರಿಕ ನಕ್ಷೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಯಿ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಂಗೋಲಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು

ಬೆರಗುಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಕೂರುತ್ತಿದ್ದ ಪುಟ್ಟಯವರಿಗೆ.... ಅವರ ತಾಯಿಯು ಹಾಳೆಯ ಮೇಲೆ ದೇವರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ನಮೂನೆಯ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವಂತೆ ಪ್ರೇರೆಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾವೇರಮ್ಮನವರು ರಂಗೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪುಟ್ಟಯವರು ಹಾಳೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಸವನಗುಡಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಮ್ಮನವರು ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಸೂತಿ, ರಂಗೋಲಿ, ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪುಟ್ಟಯವರು ತಾಯಿಯವರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುತ್ತ ಕಸೂತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾದರಿಗಳ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತ ತಮಗರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಅವರ ಕಲಾ ಜೀವನದ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ.

ತಂದೆಯ ಕೆಲಸದ ನಿಮಿತ್ತ ವರ್ಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದು ನಾಗಮಂಗಲದಲ್ಲೂ ಕೆಲ ವರ್ಷ ಇದ್ದರು. ಪ್ರಾಯಶಃ ನಾಗಮಂಗಲದ ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾವಾತಾವರಣ ಪುಟ್ಟಯವರ ಎಳೆವೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದು. ನಂತರ ಬೆಂಗಳೂರು, ತುಮಕೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ವರ್ಗವಾಗಿದ್ದು ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಿತು. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಆಕಸ್ಮಿಕವೆಂಬಂತೆ ಅ.ನ.ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಆಗ ಕಲಾಮಂದಿರ ಶಾಲೆ ಮೆಜೆಸ್ಟಿಕ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಲಾ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿನ ವಾತಾವರಣ ಹುಡುಗನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಟ್ಟಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಚಿತ್ರ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಳಿ ಹಾಳೆಯ (ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಶೀಟ್) ಮೇಲೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಖ ಹಾಗೂ ಆತನ ದೇಹದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿದ್ದ. ಅದು ಪುಟ್ಟಯವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟವಾಗಿ, ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ, ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಮೈ ಮರೆತು ಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟರು. ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದವನಿಗೆ ಸಮಯ ಕಳೆದದ್ದೇ ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ಒಂದು ತಾಸಿನ ನಂತರ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೈ ಪುಟ್ಟಯ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ, ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಭಯದಿಂದ ತಿರುಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಆಗಿರದೇ ಸ್ವತಃ ಸುಬ್ಬರಾಯರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಿ. ಜೆ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ. ಇವರು ನಂತರ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದರು. ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ಮೈಸೂರ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪದ್ಯ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು. ನಂತರ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬೊಂಬಾಯಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿದರು.

ಪುಟ್ಟಯವರು ಅಷ್ಟೊಂದು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಿತ್ರ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಅ.ನ. ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಮಮತೆಯಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತ ''ಮಗೂ... ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನಪ್ಪಾ?

ನೀನೂ... ಚಿತ್ರ ಬರೀತಿಯಾ...'' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೇ ಇದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದುರಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಗೊಂದಲಗೊಳಗಾಗಿ, ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಇಲ್ಲ... ಇಲ್ಲ... ಅಂದರು. ಆದರೂ ಹುಡುಗನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದ ಸುಬ್ಬರಾಯರು ನೀನು ಯಾವುದಾದರೂ ಚಿತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ನನಗೆ ತೋರಿಸು ಎಂದಾಗ, ಬಾಲಕನಿಗೆ ನಂಬಲಿಕ್ಕಾಗದೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೆಗೆದಾಡುತ್ತ ಬಸವನಗುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡದೇ ಬೆಳಗಾಗುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದು ಬೆಳಗಾದೊಡನೆಯೇ ತಾನು ಈ ಹಿಂದೆ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಕಲಾಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಬಂದರು. ಪುಟ್ಟಿ ಅವರಿಗಾದ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಬೇಗನೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಲಾಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲು ಇನ್ನೂ ತೆರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ತೆರೆಯುವುದು 10 ಗಂಟೆಯ ನಂತರ, ಆದರೆ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಇದರ ಪರಿವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಬಾಲಕ ಬರೆದಿದ್ದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡಿದ ಸುಬ್ಬರಾಯರು, ಆತನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲಾ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು ಖುದ್ದು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿಯವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಳಿ ಹಾಳೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಕಮಲದ ಹೂವಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಹೂವಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬರೆದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತಾ ನಾಳೆನೇ ಬಂದು ಕಲಾಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೋ ಎಂದಾಗ... ಬಾಲಕನಿಗೆ ನಂಬಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿನ ಸಂಶಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ... ಸುಬ್ಬರಾಯರನ್ನು ಕುರಿತು, ನಿಜವಾಗಿ ನಾಳೆ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಸಾರ್! ಎಂದಾಗ ಹೌದಪ್ಪ... ನಾಳೇನೆ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊ ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದಾಗ, ಬಾಲಕ ಒಳಗೊಳಗೆ ಕುಣಿದಾಡಿ ಬಿಟ್ಟ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಕಲಾವಿದನಾಗುವ ಕನಸು ಕಂಡ.

ಆದರೆ ವಿಧಿ ಆಟ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ ಪುಟ್ಟಿಯವರ ತಂದೆ ಕುಪ್ಪಾಚಾರ್ ಕಲಾಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬೇಡವೆಂದು, ಇದು ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪುಟ್ಟಿಯವರ ತಾತ, ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪದವೀಧರರು, ತಂದೆ ಕುಪ್ಪಾಚಾರ್‌ರು ಪದವೀಧರರು. ಹೀಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಗ ಪದವೀಧರನಾಗಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಆಸೆಯಾಗಿತ್ತು.

ತಂದೆಯವರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ತಲೆಬಾಗಲೇ ಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೂ ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಒಂದು ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಷಯವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಆ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಕಲಾಭ್ಯಾಸ ನೆರವೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಮೆಟ್ರಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಅನುತ್ತೀರ್ಣನಾದಾಗ ಮದರಾಸ್‌ಗೆ (ಈಗಿನ ಚೆನ್ನೈ) ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬಯಸಿದರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಆಸೆ ಕೈಗೂಡದೆ ವಸ್ತ್ರತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದು ಬಂದರು. ಕೆಲಕಾಲ ಮಧುರಾ ಮಿಲ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ದುಡಿದರು. ನಂತರ ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ, ಸ್ವಂತ ಸ್ಟೂಡಿಯೋ ತೆರೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ವಿಫಲರಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಕಲಾಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದರು.

ಅರಳಗುಪ್ಪೆ ದೇವಾಲಯ / Aralaguppe Temple

ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಆಗಲೇ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷದಾಟಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಇವರ ಜೊತೆ ಸಹಪಾಠಿಗಳಾಗಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಚಂದ್ರಶೇಖರ, ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಕಾಳಪ್ಪ ಶ್ರೀ ಸೋಮಸುಂದರ, ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂ.ಟಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯ, ವಿಷ್ಣುದಾಸ್ ರಾಮದಾಸ್ ಮುಂತಾದವರು ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲ ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಖ್ಯಾತಿಗಳಿಸಿದ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂದು ಸಿ.ಟಿ.ಐ.ನಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಬಗೆಗೆ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯ ವಾತಾವರಣವಿತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಥಮ ಕಲಾಶಾಲೆಯಾದ ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು, ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರುಗಳಾದ ಟಂಕಸಾಲೆ, ವೈ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು, ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರು. ಇಂತಹ ಗುರುಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕಲಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪುಟ್ಟಯ್ಯವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟಿದ್ದರು.

ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಟ್ಟು ಕಲಿಯುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ, ಒಂದು ದಿನ ಅವರ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನೇ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿದಂತಹ ಘಟನೆ ನಡೆದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ವಿಧಿ ಯಾಟವೆಂದರೆ ಇದೇ... ಅಲ್ಲವೇ! ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಪುಟ್ಟಯ್ಯವರ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ತಮ್ಮ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ಪುಟ್ಟಯ್ಯವರಿಗೆ, ಆ ವಿಷಯ ವಿಶಿಷ್ಟವೆನಿಸಿತು. ಮತ್ತು ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಕುಳಿತ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಹಿರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ, ಅವರ ಸಮ್ಮತಿ ಪಡೆದು ಬೋರ್ಡ್ ಮೇಲೆ ಪೇಪರ್ ಅಂಟಿಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕೆ ಶುರು ಮಾಡೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಆ ವಿಷಯ ಇವರ ತರಗತಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಆ ತಾಕಲಾಟ ಹೊರಹಾಕಲು, ಮತ್ತು ತುಂಬಾ ದಿನಗಳಿಂದ ಭಾವಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಮನಸ್ಸಿನಾಸೆಗೆ

ಮಣಿದು ಭಾವಚಿತ್ರ ರಚಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದರು. ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ತನ್ನೆದುರಿಗೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿನ ಭಾವ, ಆಕಾರ. ಮುಖದಲ್ಲಿನ ಆ ಅಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ಬದಿಯ ಕಿಟಕಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಹಾದು ಬಂದ ಆ ಬೆಳಕು, ಹಾಗೂ ಬೆಳಕಿನ ಪ್ರತಿಫಲನವಾಗಿ ಆಚೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನೆರಳು, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ, ತನ್ಮಯನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ವೇಳೆ ಕಳೆದದ್ದೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಾಗಲೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜುರವರು ತರಗತಿಗೆ ಬಂದು ಪುಟ್ಟಯವರ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಇದ್ಯಾವುದರ ಪರಿವೇ ಇಲ್ಲದೆಯೇ, ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿದ್ದ ಪುಟ್ಟಯವರನ್ನು ಕಂಡು ರಾಜುರವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅವರ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣವು ಇತ್ತು. ಅದೆಂದರೆ ತನಗಿಲ್ಲದ ವಿಷಯವನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರ ತರಗತಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತು ಚಿತ್ರ ಬರೆದದ್ದು ಈ ಎರಡೂ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೆರಳಿದ ರಾಜುರವರು ಪುಟ್ಟಯವರನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದವರಾರು ನೀನೇನು ಮಹಾನ್ ಕಲಾವಿದನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೇನು? ಎಂದು ಗದರಿಸಿದರು. ಆ ಗುರುಗಳು ಕೋಪದಿಂದ ಬೈದದ್ದು ಮತ್ತು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸದಿಂದ ಬೇಜಾರು ಮಾಡಿದಂತಾಯ್ತಲ್ಲ ಎಂದು ನೊಂದುಕೊಂಡ ಪುಟ್ಟಯವರು, ಸೀದಾ ತನ್ನ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ವಾಪಸ್ಸು ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟರು, ತುಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಪುಟ್ಟಯವರಿಗೆ ಈ ಘಟನೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಿತು. ಹಾಗೂ ಮತ್ತೆ ಕಲಾಶಾಲೆಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ಹೋದರೆ, ಗುರುಗಳು ಬೈದಾರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಕೈ ಬಿಟ್ಟರು. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನೆಯಾದರೂ, ಪುಟ್ಟಯವರ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣವಿರಾಮ ನೀಡಬಹುದು ಎಂದು ಸ್ವತಃ ಪುಟ್ಟಯವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸುವರ್ಣಾವಕಾಶವನ್ನು ತಾವೇ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.*

ಪುಟ್ಟಯವರು ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಲಾಗದಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಬದುಕಲ್ಲಿ 'ಕಲೆ' ಎಂಬ ಪದ ದಿನನಿತ್ಯ ಅವರ ಸುತ್ತಲೇ ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ೧೯೩೯ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಪರದಾಡಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಕೊಂಚ ವಿರಾಮದೊರೆತಂತಾಯಿತು. ಅದು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ನೆಮ್ಮದಿ ತಂದಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಕಾಣುವ, ಅವರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗಿತ್ತು. ಆಗಿನ್ನು ಅವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಜೊತೆ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಹಪಾಠಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಸೋಮಸುಂದರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ

---

*(ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ಇದೇ ಕಲಾವಿದರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಎಸ್. ಕಾಳಪ್ಪ ಕುರಿತ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕ ಎಲ್. ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ ಅವರೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಿನದರ್ಜೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದು ಪುಟ್ಟಯವರೊಂದಿಗೆ ಕಾಳಪ್ಪ ಸಹ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು ಅವರು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬೈದರಾದರೂ ಕಾಳಪ್ಪ ರೂಪದರ್ಶಿಯ ಭಾವಚಿತ್ರದ ಕೃತಿ ಮುಗಿಸಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು ಅವರಿಗೇ ತೋರಿಸಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು: ಸಂ)

ಎಂ.ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಜೊತೆಗೂಡಿ ರೂಮೊಂದನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ಪಡೆದು ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದರು. ''ಬಿಡುವೆನೆಂದರೆ ಬಿಡಲೊಲ್ಲದು ಈ ಮಾಯೆ'' ಎಂಬಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಕಲಾ ವಾತಾವರಣ ದೊರೆಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ವರ್ಷವೂ ಶ್ರೀ ಪುಟ್ಟಯವರು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಸೋಮಸುಂದರ, ಶ್ರೀ ಎಂ.ಟಿ.ವ್ಹಿ ಆಚಾರ್ಯ, ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರರವರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಆಗಾಗ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸದ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಮಿತ್ರರಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾವಿದನನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಲು ಸಲಹೆ, ಸಹಕಾರ, ನೀಡಿದ ತಮ್ಮ ಆ ಹಳೆಯ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಸೋಮಸುಂದರ ಅವರ ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ಅವರು ಇವರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಉತ್ತೇಜನ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವರೇ ನನಗೆ ನಿಜವಾದ 'ಕಲಾಗುರು' ಎಂದು ವಿನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಹಾಸನದ ಲಲಿತ ಅವರನ್ನು ವಿವಾಹವಾದರು. ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಮೊರೆ ಹೋಗುವಂತೆ, ಲಲಿತರವರು ಸಹ ತಮಗೆ ದೊರೆತ ವಿಶ್ರಾಂತ ಸಮಯವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡದೇ, ಅದನ್ನು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು 'ಎಂಬ್ರಾಯಡರಿ' (ಕಸೂತಿಕಲೆ) ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತು, ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇವರು ರಚಿಸಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಹೆಸರಾಂತ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು, ನಿಸರ್ಗದೃಶ್ಯಗಳು, ವಿಧವಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಕೆಲವು ಸಂಯೋಜನಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ದಾರದಿಂದ ಹೊಲಿಗೆ ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ, ಅವು ಬರೀ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳಾಗದೇ ಒಂದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಪುಟ್ಟಯವರು ಸಹ ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಡುತ್ತ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೂ ಕಸೂತಿ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಲಲಿತ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯ ರಾಜ ಲಾಂಛನಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಡ ಬೇರುಂಡ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕಸೂತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಗುರುನಾನಕ್ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಅಮೃತಸರದ ಪಂಜಾಬ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಚಿನ್ನದ ಪದಕ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಆಗ ಭಾರತದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಠಾಕೂರ್‌ಸಿಂಗ್ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

ಪುಟ್ಟ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇದೀಗ ಪುಟ್ಟಯವರಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು.

ಆದರೂ ನಿವೃತ್ತಿ ವೇತನದಿಂದ ಬರುವ ಹಣ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಾಕಾಗದಾಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ 'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಹಿಂದಿ ಪ್ರಚಾರ ಸಭಾ'ದಲ್ಲಿ ಅರೆಕಾಲಿಕ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರು. ಇದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾಶಾಲೆಯಾದ ಶ್ರೀ ಕಲಾನಿಕೇತನ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಉಪನ್ಯಾಸಕನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತ ಜೊತೆಗೆ ತಾವೂ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಈ ಕಲಾಶಾಲೆಯನ್ನು ಆಗ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಕಾಳಪ್ಪನವರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕಲಾವಿದರೊಡಗಿನ ಅವರ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋಯಿತು.

ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಗ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅನೇಕ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಪುಟ್ಟಿಯವರು ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದ ಕಾಳಪ್ಪ ವಿಷ್ಣುದಾಸ್‌ರಾಮದಾಸ್, ಗುರು, ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದ ಮೈಸೂರಿನ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಕಲಾವಿದರೊಂದಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯ ಒಡನಾಟ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು ಸಹ ಅವರೊಳಗಿನ ಕಲಾವಿದ ಈಗ ತಾನೇ ಹೊಸ ಹುರುಪಿನೊಂದಿಗೆ ಮುನ್ನಗ್ಗಲು ತವಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ವೃತ್ತಿನಿರತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಧನಸಹಾಯ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ಪುಟ್ಟಿಯವರು ಧನಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಆಗ ಇವರ ಅದೃಷ್ಟ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ ಇವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸಹಾಯಧನ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಇವರ ಅರ್ಜಿಯು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ನೊಂದುಕೊಂಡು, ವಿಚಲಿತರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಖೇದವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮೀಯ ಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಇದನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಸ್ನೇಹಿತರು ಆಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ''ಪುಟ್ಟಿಯವರಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೃತಿ ಇದೆಯೇ?'' ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿದರು. ಬಹುಶಃ ತಮ್ಮ ಈ ಮಾತಿನ ಪರಿಣಾಮ ಮುಂದೆ ಏನಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತಿಪ್ಪೆಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ!

ಹೇಗೋ ಈ ವಿಷಯ ಪುಟ್ಟಿಯವರ ಕಿವಿಗೆ ತಲುಪೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಮೊದಲೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ವಭಾವದ ತಮ್ಮ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನೋವನ್ನೇ ಕಂಡಿದ್ದ ಪುಟ್ಟಿಯವರಿಗೆ ಈ ಮಾತಿನ ಚೂಪು, ಅವರ ಆ ಮುಗ್ಧ ಹೃದಯವನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಆ ಮಾತಿನ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಅವರ ಅದುವರೆಗಿನ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ಆ ಮಾತು ಅವರನ್ನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಅಣಕಿಸುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ನಾನು ಇಷ್ಟು ವರ್ಷದಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೂ, ನನ್ನ ಕೃತಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ನನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೊರತೆ ಇದೆಯೆಂದೂ, ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೆಚ್ಚುವಂತಾಗಬೇಕೆಂದು, ಬಹಳಷ್ಟು ಆಲೋಚಿಸಿ ಒಂದು ದೀರ್ಘ ಪಯಣದ, ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಸಜ್ಜಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು.

೧೯೭೪ರ ಅವಧಿ, ಒಂದು ದಿನ ತಮ್ಮ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವ ಪರಿಕರಗಳೊಂದಿಗೆ, ಲಗ್ಗೇಜು ಸಮೇತ ಹಂಪೆ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಹೊರಟರು. ಹಂಪೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩ ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಇದ್ದು ಅಲ್ಲಿನ ಭಗ್ನ ಅವಶೇಷಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು, ಕೋಟೆ- ಕೊತ್ತಲುಗಳು ಮತ್ತು ಆ ಸುಂದರ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಕೃತಿ ದೇವಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಂಚಗಳಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ಈ ಹಂಪೆಯ ಕಲಾಪ್ರವಾಸ ಅವರಿಗೆ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ, ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬಲ್ಲೆ ಎಂಬ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆಲ್ಲ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿ ಒಂದು ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡು ಎಂದು ದುಂಬಾಲು ಬಿದ್ದರು. ಸ್ನೇಹಿತರ ಒತ್ತಾಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದರು. ಆದರೆ ಆರ್ಥಿಕವಾದ ಅಚಡಣೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ ಕೋರಿ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿದರು. ಇದು ಅವರ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನದಂತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ! ಅವರ ಅಭಿಲಾಷೆಯಂತೆಯೇ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಧನಸಹಾಯ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವರ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಕಲಾಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು ಅವರನ್ನೇ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದರು. ಆಗಲೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾದದ್ದು ಪುಟ್ಟಿಯವರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪ್ರಭಾವ.

ಈ ಒಂದು ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಅವರಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಕಲಾ ಬದುಕಿಗೆ ಹೊಸ ದಾರಿ ತೋರಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿಯವರಲ್ಲಿನ ಕಲಾವಿದನನ್ನು ಜಾಗೃತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆತ ಹೊರ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾಲಿಡುವಂತಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಬದುಕು! ಎಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ! ಒಮ್ಮೆ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿದ್ದ ಅದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಂತರ ಅವರ ಸಾಧನೆ ಏಳ್ಗೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತ ಕಂಠದಿಂದ ಹೊಗಳಿ ''ವರ್ಣಶಿಲ್ಪಿ'' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿ. ಅವರ ಬಗೆಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ''ಕಲಾವಿದನ ನೆನಪುಗಳು'' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಇದು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಗೌರವ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಹಳೇ ಮೈಸೂರಿನ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಪುರಂನ ೩ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ೧೩೬೦ ನಂಬರಿನ ಮನೆಯೊಂದು ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿದೆ. ಅಪರಿಚಿತರ್ಯಾರಿಗೂ ಈ ಮನೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಗೊತ್ತಾಗದು. ಆದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು ಮನೆಯ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪುಟ್ಟಿಯವರ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಫ್ರೇಂ ಹಾಕಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಿಟ್ಟು ಇಡೀ ಮನೆಯನ್ನೇ ಕಲಾಗ್ಯಾಲರಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯ ಎರಡೂ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಪುಟ್ಟಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮನೆಯೇ ಆರ್ಟ್ ಗ್ಯಾಲರಿ / House itself an Art Gallery

ಪುಟ್ಟಿಯವರ ಮೊದಲನೇ ಮಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಧಾರವರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಲುವು ತೋರಿ, ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದ ಎಸ್.ಕಾಳಪ್ಪನವರ ಹತ್ತಿರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊನೆಯ ಮಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ನಂದಾರವರು, ತಂದೆಯಿಂದಲೇ ಚಿತ್ರಕಲಾಭ್ಯಾಸ ಕಲಿತು, ಈಗ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರಿಯ ಪುತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಯತೀಂದ್ರ ಪುಟ್ಟಿ (ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್) ಹಾಗೂ ಅವರ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮಿತ್ರರವರು ಸಹ ಕಲೆಯ ಬಗೆಗೆ ಒಲವಿದ್ದು ಪುಟ್ಟಿಯವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೆಯ ಮಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾಗೂ ಅವರ ಪತ್ನಿ ವೀಣಾ ಹಾಗೂ ಇವರ ಮಗಳು ಅಶ್ವಿನಿ ಅವರುಗಳು, ಮೂರನೆಯ ಮಗ ಯದುಪತಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಪತ್ನಿ ಗೀತ ಅವರುಗಳೊಂದಿಗೆ ತುಂಬು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಹರೆಯದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿಯವರು.

ಶ್ರೀ ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿಯವರು ಕಳೆದ ಏಳು ದಶಕಗಳಿಂದ ಕುಂಚ, ಬಣ್ಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುತ್ತ ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತ ತಮಗಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ದೃಶ್ಯಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸ್ಥಳಗಳು, ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೊಸಹುಟ್ಟು ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕಲಾ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೂ, ಇನ್ನೂ ತಾನು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ್ದು ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಿರುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕಲಾವಿದ ಇವರು.

ಶ್ರೀ ಪುಟ್ಟಿಯವರು ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ವಿವಿಧ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವರು

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಷ್ಟಪಡುವುದು ಜಲವರ್ಣ. ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೃತಿ ರಚಿಸುವಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಸವಾಲು ಇರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಜಲವರ್ಣವನ್ನು ಬಳಸುವುದು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಕಲಾವಿದ ಆ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿತ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ತರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಇರದಿದ್ದರೆ! ಜಲವರ್ಣಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪುಟ್ಟಿಯವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

೧. ಪುರಾತನ ಪಾಳು ದೇಗುಲಗಳು ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಡಗಳು.

೨. ಹೊಯ್ಸಳ ಕಾಲದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆತ್ತನೆಯ ದೇವಾಲಯಗಳು.

೩. ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೃಶ್ಯಗಳು.

೪. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಸಿರು ಹಿನ್ನಲೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಗಳು.

೫. ಸಂಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಭಾವ ಚಿತ್ರಗಳು.

ಪುಟ್ಟಿಯವರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃತಿಗಳು ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿವೆ. ೧೯೭೪ ರಿಂದ ೧೯೯೫ ರವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ೨೦ ವರ್ಷಗಳು ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಕಲೆಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದಾಗ, ಬಂದ ಉತ್ತರಗಳಿವು

ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಕಾಣುವುದು ಹೇಗೆ?

ಅನೇಕ ಗುಣಗಳು ಮಾನವರಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಮೈಗೂಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹುಟ್ಟು ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನೆಯೂ ಒಂದು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮನಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಆನಂದ ಲಭಿಸುವುದೇ ಈ ಸೌಂದರ್ಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯವಿರುವ ತಾಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಆನಂದಪಡುವುದು ಇತರರನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುವುದು ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅಥವಾ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ. Aesthetic Sense ಎನ್ನುವುದು.

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾವುದು ಹಿತವನ್ನು, ಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸುಂದರ ವಸ್ತುಗಳು. ಈ ಸುಂದರ ವಸ್ತುಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕವೆನಿಸುವ, ಮರಗಿಡಗಳು, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳು, ನದಿ, ಸಮುದ್ರಗಳು, ಜಲಪಾತಗಳು, ಅರಣ್ಯಗಳು, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಕಲಾವಿದನ ಕುಂಚದಿಂದ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಚಿತ್ರಗಳು ಆಗಿರಬಹುದು. ಈ ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನೆಯಿಂದ ಆಗುವ ಆನಂದ ನಾವು ಮಾತಿನಿಂದ ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ಕೇವಲ ಅನುಭವವೇದ ಅದಕ್ಕೆ A thing of beauty is a joy for ever ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಸೌಂದರ್ಯದ ನೆಲೆಯನ್ನು

ಕಡನಾ ಹಳ್ಳಿ, ಗುಜರಾತ / Kadana Village, Gujarat

ಕಂಡು ಹಿಡಿದವನಿಗೆ ಅದೊಂದು ಎಂದಿಗೂ ಬತ್ತದ ಸುಖದ ಮೂಲವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದು. ಮನುಷ್ಯನ, ಅದರಲ್ಲೂ ಕಲಾವಿದನ ಬುದ್ಧಿ ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೇ ನೋಡಲು ಅದನ್ನೆ ತನ್ನ ಕುಂಚದಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಕಲಾವಿದ ಅವನ ಜೀವನದ ಕಷ್ಟಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವನ ಕೃತಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಯೇ ಆಗುವುದುಂಟು. ಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿಜಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಅವನ ಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ.

ನೀವು ನಿಸರ್ಗದತ್ತ ಒಲಿಯಲು ಕಾರಣ?

ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯವೇನೊ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಲಿದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನೋಡುವ ಕಣ್ಣುಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಕಲಾವಿದ ತನ್ನ ಕುಂಚದಿಂದ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಮನೋವೃತ್ತಿಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಅನಭವಿಸುವ ಇತರರಲ್ಲಿರುವ ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿ ಅವರೂ ಆನಂದಪಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಹೃದಯತೆಬೇಕು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳೇ ನನ್ನನ್ನು ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಕುಂಚದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ. ಇದನ್ನು ನಾನು ಈ ಕಳೆದ ೨೦, ೨೫ ವರುಷಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ, ನಾನೂ ಆನಂದನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಬಾಕಿಯವರನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ನಾಡಿನ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಕುಂಚ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅರಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಕುಟುಂಬವರ್ಗ, ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳು, ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದಾಕೆ ಇದರ ಸಹಕಾರ ನನಗೆ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದೆ, ಕಾರಣ ಅವರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದು.

ನವಕಲೆ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ?

ಕಲೆ ಎಂಬುದು ಜನ ಜೀವನವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ಆನಂದದಾಯಕವಾಗಿಯೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾಧನ, ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳುವುದು ಕಲೆಯೇ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಕಲೆ ಎಂದು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋಚುವ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕಲಾಜಗತ್ತು ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ವಿವಿಧ ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಭಾವೋದ್ವೇಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ವಸ್ತುವಿನ ಚಿತ್ರಣದಿಂದ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಆನಂದದಾಯಕವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಲಾವಿದನ ಅಂತರಂಗ ಉದ್ವೇಗದ ಅನುಭವದಿಂದ ಬರುವಂತಹದು. ಒಂದು ಮೂರ್ತ, ಇನ್ನೊಂದು ಅಮೂರ್ತ (Abstract) ಅಥವಾ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲೆ. ಭಾವೋದ್ವೇಗ ಕಲಾವಿದನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಅಮೂರ್ತ ಕಲೆಯು ವಿಚಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ, ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಶಬ್ಧಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸಮರ್ಥನೂ ಅಲ್ಲ.

ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿ ಹೇಗಿರಬೇಕು?

ಕಲಾವಿದನ ಸಾರ್ಥಕ ಕಲಾಚಿತ್ರಣ. ಅದು ಮೂರ್ತವೇ ಆಗಿರಲಿ, ಅಥವಾ ಅಮೂರ್ತವೇ ಆಗಿರಲಿ, ಅದು ಯದ್ವಾತದ್ವ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕ್ರಮ ಉಂಟು. ಒಂದು ಮಿತಿಯುಂಟು. ಇದನ್ನು ಅರಿತು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಕೃತಿಯೇ ಜಯಪ್ರದವಾದದ್ದು ಕಲಾವಿದನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಮಹಾಭಾವನೆಗಳಿದ್ದರೇನು? ಆ ಮಹಾಭಾವನೆಗಳೂ ಆ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಆ ಚಿತ್ರಗಳು, ವೀಕ್ಷಕನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾ ಭಾವನೆಗಳು ಏಳುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನ ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಗದು. ಅವನ ಮಹಾಭಾವನೆಗಳು ನೀರ್ಗಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಮಳೆಗರೆದಂತೆ ನಿರರ್ಥಕವಲ್ಲವೇ?

ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳ ವಿವರ

ಪಶ್ಚಿಮ ವಾಹಿನಿ:- ಇದು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ, ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣದ ಹತ್ತಿರ ಹರಿಯುವ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಸ್ಥಳ. ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಅರಳೀ ಮರವಿದೆ. ಆ ಮರದ ಸುತ್ತಲೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪುಟ್ಟಯವರು ಜಲವರ್ಣ ಮತ್ತು ತೈಲವರ್ಣ, ಎರಡೂ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅವರು ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟ ಪಡುವ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ. ನಾಗರ ಕಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮನೋಭಾವದ ಜನರು ವಿಶೇಷ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಆ ಬೃಹತ್ ಮರದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದು ಇದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು, ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಹೆಂಗಸರು, ಮುಂತಾದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಜಲವರ್ಣದ ಕೃತಿಯು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ೧೯೭೭ ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿ:- ಇದು ಜಲವರ್ಣದ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಚಿತ್ರ. ೧೯೭೫ ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಇದು. ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯಲ್ಲಿನ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ. ಎರಡು ದಿನಗಳ ಸತತ ಮಳೆಯ ನಂತರ, ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಮಳೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟದ ಹಿನ್ನಲೆಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದು ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಾ ಸರಳ ಹಾಗೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಕುಂಚದ ಎಳೆತಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ, ವಾಶ್ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿನ ಇಳೀ ಬಿಸಿಲು ಆ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಕಳೆಯನ್ನು ತಂದಿದೆ.

ಬಂಡೀಪುರದ ರಸ್ತೆಯ ಒಂದು ನೋಟ

ಇದು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಚಿತ್ರ. ಪುಟ್ಟಯವರು ಕೆಲಸದ ನಿಮಿತ್ತ ಒಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ವಾಪಸ್ಸು ಬರಲು ಬಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಾಗ, ಬಸ್ಸು ಬರಲು ವಿಳಂಬವಾಗುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಇದ್ದ ಕೆಲವೇ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಬಂಡೀಪುರದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ರಸ್ತೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಹಿನ್ನಲೆಯ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಕೃತಿ ಇದು. ಕುಂಚವನ್ನು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಬಳಸಿ ಕಡಿಮೆ ಎಳೆತ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತತೆಯಿದೆ, ರಸ್ತೆಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳಿವೆ. ಬಂಡೆಗಳ ಹಿಂದೆ ವಿಶಾಲವಾದ, ಎತ್ತರದ ಮರಗಳಿವೆ. ಅವರು ನೆರಳು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಹಿನ್ನಲೆಯ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪು, ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ದೂರತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮೋಡಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಹಾಗೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಮೆಚ್ಚುವಂತದ್ದು.

ದೇವಿಕೊಳ:- ಇದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೃತಿ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಇದು ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿತೆ ನೀಡಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು. ಇದನ್ನು ೧೯೮೫ ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಿಕೊಳ ಎಂಬುದು ಹಾಸನದ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳ. ಈ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವೆಡೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಣ್ಣ ಬಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳದ ಸುತ್ತ ಇರುವ ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಬಳೆತ ಬಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಅವರು ಬಣ್ಣದ ಮೇಲೆ ಹೊಂದಿರುವ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ನಂಜನಗೂಡು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿನ ಒಂದು ದೇವಸ್ಥಾನ / A Temple on Nanjanagudu Road

ಜೈಪುರದಲ್ಲಿನ ಹೋಟೆಲ ದೃಶ್ಯ

೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಜಲವರ್ಣದ ಕೃತಿ. ಪುಟ್ಟಯವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಚಿತ್ರ. ಜೈಪುರದಲ್ಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಈ ದೃಶ್ಯ ಅವರಿಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಜೈಪುರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಳ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಆಕರ್ಷಕ ಸ್ಥಳ.

ವಿಶಾಲವಾದ ಸರೋವರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡ. ಹಾಗೂ ಅದರ ಹಿನ್ನಲೆ, ಕೆಳಗಡೆ ಸರೋವರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ತುಂಬಾ ಶ್ರಮ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರ ನೋಡಲು, ಸರಳವಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿರೂಪಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿದೆ. ನೀರಿನ ತೆರೆಗಳ ಚಲನೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಟ್ಟದ ದೃಶ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

ಮೂಡಿಗೆರೆ ಕಾಫೀ ತೋಟದ ದೃಶ್ಯ

ಪುಟ್ಟೀಯವರು ಇದುವರೆಗೂ ರಚಿಸಿರುವ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಇದು. ಮೂಡಿಗೆರೆಯಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಕಾಫೀ ತೋಟದ ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರದೇಶ. ಕಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಈ ದೃಶ್ಯ, ಯಥಾರ್ದರ್ಶನದ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಎತ್ತರವಾದ ದಿಬ್ಬದ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪು ಹಂಚಿನ ಮನೆ, ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಸಾಗವಾಣಿ ಮರಗಳ ಗುಂಪು, ಮರಗಳ ಹಿಂದೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಆಕಾಶ, ಆಕಾಶದ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಣ್ಣ ಬಳಿದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಇಳಿಜಾರಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಕಾಲುದಾರಿ, ಪಕ್ಕದ ಹಸಿರು ನೆಲ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು ನೋಡುಗರಿಗೆ

ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಜಲವರ್ಣದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರು ಸಾಕಷ್ಟು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದು.

ರೂಪ ಸಜ್ಜಾ:- ಪುಟ್ಟಯವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೂ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಕೆಲವೇ ಸಂಯೋಜನೆ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಶೈಲಿಯನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಇದು, ಚಿತ್ರಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೨೫ ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯು ಬೇರೆ ಭಂಗಿ, ಭಾವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಕಲಾವಿದನ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

'ಸೀತೆ' ಯನ್ನು ಶೃಂಗಾರಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಳಾಂಗಣ ತುಂಬಾ ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡಿದೆ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಅಂತಃಪುರದ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ದೃಶ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕೃತಿ ಎನ್ನಲು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಸರಸ್ವತಿ:- ಸಾಗರದ ಅಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸರಸ್ವತಿಯು ತನ್ನ ವಾಹನದ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ ಇದು, ನೀಳವಾದ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ವೀಣೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಸರಸ್ವತಿಯು, ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ವೀಣೆ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಜಪಮಾಲೆ ಹಾಗೂ ತಾಳೆಗರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಂಗಾಳೀ ಕಲಾವಿದರ ವಾಷ್ ವಿಧಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಚಿತ್ರ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದ್ದು ನವಿರಾದ ಅಲಂಕಾರ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಲಾವಿದರ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಚಿತ್ರ.

ಹಾರ್ನಳ್ಳಿ ಸೋಮನಾಥೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ

ಪುಟ್ಟಯವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಪಾಳು ದೇಗುಲಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಪುರಾತನ ದೇವಾಲಯಗಳ ಚಿತ್ರ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ, ಇದೊಂದು ಉತ್ತಮ ಚಿತ್ರಕೃತಿ, ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಬರೆಯುವುದು, ಯಾರಿಗೇ ಆದರೂ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ ಎನ್ನಬಹುದು, 'ಸೋಮನಾಥಪುರದ' ದೇವಾಲಯದ ಯಥಾರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಅಲಂಕಾರ ಹಾಗೂ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯೇ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶವಿರುವ ಈ ದೇಗುಲವನ್ನು ಶ್ರೀಯುತರು ತುಂಬಾ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸರಳವಾಗಿ, ಕಡಿಮೆ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ತೋರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ನೆರಳು ಬೆಳಕು. ಸೂಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವನ್ನು ಬಳಸಿ, ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಲೆಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮರದ ದೇವಾಲಯ

ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಬೇರೆ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು,

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಇದೊಂದು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದೇವಾಲಯ. ಹೊರ ನೋಟಕ್ಕೆ ರಥದ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇದು, ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮರದ ಹಲಗೆಗಳಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾದದ್ದು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹಿನ್ನಲೆಯ ಹಸಿರು ಮರಗಳು, ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಹಾಳಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಮರದ ರಥವು ಈ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮೆರುಗು ತಂದಿದೆ, ಕಾಳೀ ನದಿಯ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆ ಹೊಂದಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪುಟ್ಟಿಯವರು ಇದರ ಗತ ವೈಭವದ ಕುರುಹಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಬಣ್ಣಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಈ ಚಿತ್ರವು ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು.

ಶೃಂಗೇರಿಯ ಶಾರದಾ ದೇವಾಲಯ:- ಶಾಂತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿಸರದ ಮಧ್ಯೆ, 'ಶೃಂಗೇರಿ ಶಾರದೇಯ' ದೇವಾಲಯದ ಹಿಂಭಾಗದ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ ಇದಾಗಿದ್ದು ಇದೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದ ಈ ಶಾರದಾ ದೇವಾಲಯ ತುಂಗಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಕಲಾವಿದರು ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ನೋಟದಿಂದ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಲು ಇಷ್ಟ ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಘಟ್ಟದ, ಸಾಲು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು, ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಹಿನ್ನಲೆ ಪರಿಸರ, ಶುಭ್ರವಾಗಿ, ಶಾಂತ ರೀತಿಯಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿ ನೀರು, ನೋಡುಗರನ್ನು ಇದು ಮನಸ್ಸಿನ ಶಾಂತತೆಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತೆ. ದೂರದ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ ಶಿಖರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ತುಂಬಾ ಸುಂದರವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾವಿದರು ಇದನ್ನು ರಚಿಸಲು ತೈಲವರ್ಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವಿಶಾಲವಾದ ಮೋಡಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀಲಿ ಆಕಾಶ ಇಡೀ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ತಂಪು ತಂದಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖನ ಪುಟ್ಟಿಯವರ ಧೀರ್ಘಕಾಲದ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಇಣುಕು ನೋಟ ಮಾತ್ರ. ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಶ್ರೀ ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ ಅವರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ

ಜನನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳ	:	13-9-1914, ನಾಗನಹಳ್ಳಿ, ತುಮಕೂರು ತಾಲೂಕು.
ಶಿಕ್ಷಣ	:	ಎ.ಎನ್. ಸುಬ್ಬರಾವ್, ವೈ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ರಾಜು ಅವರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ
ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು	:	1974 ರಿಂದ 2003ರ ವರೆಗೆ 30 ಏಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ 24 ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನ
ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಹುಮಾನ	:	ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ - 1958. ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ 1975-76 ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾ ಪರಿಷತ್ ಗೌರವ "ಚಿತ್ರಕಲಾ ಭೂಷಣ" ಬಿರುದು - 1987 ಐಫಾಕ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ - 1985 ರಾಜ್ಯ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ - 2001.
ಸಾಂಘಿಕ	:	ಚಿತ್ರಕಲಾ ಸಂಘ, ಮೈಸೂರು - ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸಹಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಸದಸ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ; ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ತೀರ್ಪುಗಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರ ಮಹಾಪರಿಷತ್‌ನ ಸದಸ್ಯ (ಈಗ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿದೆ).
ಸಂಗ್ರಹ	:	ಸಿಲೋನ್, ಅಮೇರಿಕಾ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ಸಂಗ್ರಹ.
ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ	:	ಕಲಾನಿಕೇತನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ; ಬಾಲಜಗತ್ತಿನ ಬೇಸಿಗೆ ಶಿಬಿರಾರ್ಥಿಗಳು ; ನಂಜನಗೂಡಿನ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ.
ವಿಳಾಸ	:	1390, ಕಾವೇರಿ, 3ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಪುರಂ, ಮೈಸೂರು - 580 004.

SHRI RAGHOTHAMA PUTTI

When that elderly artist was asked as to how come at the age of ninety one he still has the zeal to paint, the reply was.....

"I had not held the brush till my 58th age. Since my childhood, there was no occasion for me to fulfill my desire of holding the brush permanently. Such an opportunity came to me when I retired from Government service. Then I was 58 years old. I had seen, my childhood artist friends grown up and painting too. Many a times I had unknowingly murmured that I am deprived of such an opportunity. Everything is destined. Every event has a good time, which came very late in my life. I have no regrets. I am thankful to God as I am still alive.

"Now I am painting, I have the opportunity, from which I experience the bliss. Is there a pleasure beyond this? People solely depending on painting need systematic education in art. I am not of that class. I was disappointed when tried to get systematic education, then I started painting just for my pleasure. I am incapable of painting excellent pieces which people can appreciate.

"Now and then I do paint to quench my thirst. With that I am satisfied."

This was the simple, humble answer, from the bottom of the heart of a 91 year young artist. There was no exaggeration, vanity in his answer. It was the inner voice of a true artist.

The difficulties and problems, whether present or past, if one decides to paint, all his worries, sufferings, turmoil vanish. Without a purpose it is very torment to stand constantly at one place for half-an-hour, get tired both mentally and physically. But when engaged in painting, one can stand at one place constantly for three to four hours, till it is completed. Tiredness is not felt at all.

Artists are the happiest. Very few people have such a privilege like artists. They are never alone. When they feel

like painting, they keep getting light, colour, peace, assurance and like things.

Hence, Dr. Griffith says "paintings are curable the deases".

B.P.Bairi, in one of his writings says "painting a piece of art is a pleasure, colours are a feast to the eyes, use of colours is a joy for the mind, and their mixing is fascinating. It is exploration of a new world. Gardens and common scenery, twinkling with sun light and colours, on the canvas appear much more beautifully. An ordinary object, scene, enriches that moment. It is a fascinating research, unending enchanting journey." These words hold good for Putti and his art.

Like many artists, Putti also had a desire for art in his childhood. Father, Kuppachar was an employee of Education Department. Mother Smt. Kaveramma had mastered rangoli and embroidery.

During Dasara, Deepavali like festivals, he used to paint different types of pictures, pictures of Gods and Goddesses, decorative sketches, etc., Putti used to watch mother's rangoli sketches. Mother inspired him to write the sketches of Gods, different types of animals, birds, decorative sketches on paper. Likewise Putti used to imitate Kaveramma's rangoli on the paper.

At the residence in Basavanagudi, Bangalore, Kaveramma, during the afternoons, used to teach embroidery, rangoli and other art forms to the interested. Putti had stepped into this world of art, unknowingly, supporting his mother, by preparing the sketches needed for embroidery. This was his first step to become an artist.

While in service, his father used to get transferred. For few years they stayed in Nagamangala too. Probably the sculpture art of Nagamangala had an impact on the young mind of Putti. Thereafter his general education was held in Bangalore, Tumkur and Shimoga. Finally his father got transferred to Bangalore where he had his High School education. At this stage, accidentally Putti came in contact with Shri Aa.Na.Subbarao. Those days, Kala Mandira School was

ಪಶ್ಚಿಮ ವಾಹಿನಿ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ / **Pashthima Vaahini, Srirangapattna**

in Majestic area. Out of curiosity, he went to Kala Shala along with his friends. The atmosphere of the school inspired the boy's mind, as he saw the students learning painting, were practicing independently without any disturbance.

One of the students, made a person sit in front of him, and on a drawing sheet started preparing the sketch of that person. That interested Putti, which made him stand there engrossed. It did interest him and he was not aware of the time spent standing there. After an hours time, a hand touched his shoulder, which made him turn and see Subbarao himself. The student sitting and preparing that sketch was none other than C.J.Purushotham, who subsequently earned a great name in this art. He was the one who did the art works to Mysore Mallige by K.S.Narasimhaswamy Subsequently he settled in Bombay.

Aa.Na.Subbarao, with affection asked Putti his name and enquired if he was willing to learn the art of painting. Facing this unexpected question, Putti was a bit confused and with hesitation said no. Still having observed the interest in the boy, Subbarao said, if you have written any picture, you show it to me tomorrow. The boy experienced an unbelievable happiness. This happiness unknowingly made him reach his house in Basavanagudi.

He had a sleepless night and was waiting for the sun to rise. He collected all his drawings and at seven in the morning went running to Kala Mandira. He had gone there before time. Kala Mandira was not opened. It opens after 10.00. This had not come to his knowledge all due to his happiness.

Subbarao interestingly went through the drawings prepared by the boy. In order to examine the boy personally, he gave the boy a white sheet and asked him to write a lotus. He saw the boy writing the lotus with interest. Subbarao asked the boy to come and join the Kala Mandira the very next day itself. It was unbelievable for the boy. In order to clarify the doubt that still existed in his mind, he asked Subbarao if he can come and join the Kala Mandira next day. When he got the answer with love as yes, he was overjoyed. He also dreamt of becoming a famous artist.

But the destiny was something else. On hearing about Putti joining Kala Mandira, his father Kuppachar said that Putti need not join Kala Mandira and he does not like that. Because, during those days, Putti's grandfather was a graduate, father Kuppachar was a graduate. Accordingly, they desired that Putti should also be a graduate and hold a respectable post. Putti had to bow down to his father's desire.

But still while in High School, Painting was one of the optional subjects, which helped him to some extent. When failed in Metric examination, he decided to go to Madras [presently Chennai] and study in the Art School. But there also his desire was not fulfilled and came back with two years training in Textile Manufacturing. For some time he worked in Madhura Mills, then for some time in a private company. He tried to start a Studio of his own, but failed. Ultimately he joined the Chamarajendra Technical Institute at Mysore.

By then he was twenty-five years old. M.S.Chandrashekar, S.Kalappa, Somasundar were his classmates and M.T.V.Acharya, Vishnudas Ramdas and others were his seniors at that Art School. All these are famous artists of Karnataka.

During those days, C.T.I. had a very good atmosphere. This was the very first Art School of Karnataka and many students of this School have excelled in their field. Famous artists like Shri Tankasale, Shri Y.Subrahmanyaraju, Shri Krishnaiah and others were teaching in that school. Putti was very happy to learn under the guidance of such eminent personalities.

While learning the art with great interest, one day an incident took place, which toppled his ambition. This is called as destiny. One day, senior students, made a man sit in front of them and started paining his portrait. This scene was very special for Putti. He too felt like painting along with seniors. He sought the permission of seniors, fixed the paper on the board and started painting the model. This was not in his syllabus, but still to provide an outlet to his desire, as he wanted to do such painting since a long time, he volunteered to do so. With lot of interest and concentration, Putti did the painting taking into account the feeling, size of the model's face, incoming light from the side window and falling on the face, shadow formed on the other side due to reflection of light, etc., He was not aware of the time he spent. Teacher Subrahmanyaraju, after having his lunch, came to the class room and stood behind Putti. Putti did not notice any of these things and was still concentrating on his painting. Raju got angry over Putti's behavior. The other reason for his anger was that this was not included in Putti's syllabus, he had come into other's class room. Irritated by these two reasons, took Putti to task, asking him who permitted him to come into the classroom and what does he think of himself ? Putti repented for having given a chance to get Raju irritated. He took away all his belongings and returned. This incident tortured Putti as he was very sensitive. Thinking that on returning to Art School, he might get scolding, he decided not to go there. Though this was superficially an ordinary incident, Putti himself did not know that it would put an end to his education. Like this he ruined the second opportunity he had obtained. * (see next page)

Putti could not complete his education in art, but the word

"Art" was always around him. During the year 1939, he secured a job in Education Department of the Government which gave him a sigh of relief. And it was more soothing because his posting was in Mysore, which facilitated him to meet and spend time with his friends. Then he was a bachelor. Naturally, he stayed with Shri Somasundar and Shri M.S.Chandrashekar, the earstwhile classmates at Chamarajendra Technical Institute, in a rented room. He once again found himself in the environment of Art.

During the years of his service in Education Department, Shri Putti, along with his friends Somasundar, M.T.V.Acharya, Chandrashekar, went to different places and painted Nature's Landscape. Practicing Art with his friends, while in Government service, Putti kept alive the Artist that was within him. Even today he remembers the suggestions, support provided by his old friends in preparing Nature's paintings. He thanks specially Shri Somasundar remembering the encouragement and inspiration by humbly calling him his real "Kalaguru".

He married Smt. Lalitha of Hassan in the year 1940. Like any normal woman who utilizes the free time available in the best possible way, Smt. Lalitha also learnt embroidery and became proficient. Her creations were not ordinary ones. She created portraits of famous National leaders, natural sceneries, different animals and birds. Few works of her with thread and stitches, are not ordinary pictures, but are embedded with the features of an excellent piece of art. Appreciating the artistic taste in his wife, Putti have been encouraging his wife by providing sketches. She has acquired proficiency in embroidery.

---

* This incident has been dealt by writer L.Shivalingappa, in his book on S.Kalappa, brought out in this series. Kalappa was also present along with Putti on that day in the senior's class. Subrahmanyaraju abused both of them, but Kalappa after finishing the portrait of the model showed and got the appreciation from Raju and continued the course. -Editor

ಗುಲ್ ಮೊಹರ್, ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆ ಮುಂಭಾಗ / Gul Mohar, in front of Mysore Palace

One of the important embroidery work is the Gandaberunda (a legendary bird with two heads or faces), i.e., the emblem of Mysore Maharaja. Punjab Academy of Amritsar has honoured her with Golden Medal for her Guru Nanak's portrait. Famous Artist Thakur Singh was the then Chairman of the Academy.

He retired from Mysore University in the year 1969, after serving at different places in the Education Department. By this time, their children had settled in their life. Now Putti could devote himself to the Art he liked most, completely.

Still when his pension was not sufficient for his livelihood, he became a part-time employee of Dakshina Bharat Hindi Prachara Sabha. In addition to this he taught students at Shree Kalaniketan School of Art in the evening and he too painted a few paintings. It was S.Kalappa who was running this Art School, which strengthened his bondage between them.

Now and then Putti had been sending his art works to many art exhibitions, both within and outside the State. He had good relationship with artists like Kalappa, Vishnudas, Ramdas, Guru P.R.Tippeswamy and other eminent artists. Though retired from service, the artist within him was eager to rush forward with great zeal. Karnataka Lalithakala Acad-

emy once came forward to provide financial assistance to professional artists to organize one man art exhibition. Learning about this, Putti applied to Academy for the assistance. But he was not lucky. His application was rejected and could not get the assistance. He felt bad and expressed his displeasure with his friends. When his friends took up the matter with the then member of Karnataka Lalithakala Academy Shri P.R.Tippeswamy, he ironically questioned if there was at least one good art work of Putti. Probably Tippeswamy had no idea of the impact of his words on Putti.

Putti came to know of this. These words of Tippeswamy did hurt the sensitive and innocent mind of Putti. The irony made Putti question about his contribution to the Art, all these days. These words were making fun of Putti in his heart. He wanted to know as to why his paintings of all these years were not worth, what are the deficiencies, he desired to paint excellent pieces and have appreciation from all. After thinking a lot, he prepared himself for a long and difficult task.

One day during the year 1974, along with his painting equipments and luggage, went on to tour Hampi to practice painting nature. Staying there for 3 months, he was able to capture the ruins, temples, fort-bastion and the beautiful goddess of nature on the canvass. This tour of Hampi brought him new zeal, self confidence in life and courage to say that he can paint excellent pieces. On returning from Hampi, his friends saw his paintings, who appreciated it and forced him to organize a one man exhibition. To organize the exhibition, again he had to face financial constraints, for which he again applied to Karnataka Lalithakala Academy for financial assistance. It was like his last attempt in this direction. But his attempt yielded. He got the assistance from Lalithakala Academy. His one man exhibition was a success. He had invited his "Kalaguru" Shri Subramanyaraju to inaugurate the exhibition. This exhibition revealed the talent hidden in Putti to the world.

This art exhibition opened a new avenue in his life. Infact, Shri Tippeswamy, had indirectly provoked the artist to come

out that was within Putti. So we must thank Shri Tippeswamy. How strange is the life ? Person, who once spoke ironically about Putti, later appreciated the achievement of Putti and honoured him with the title "Varnashilpi". Thippeswamy has written an article on Putti in his book titled "Kalavidana Nenapugalu" where in Putti and his works are appreciated. Hope, this is how an excellent artist shows respect to another achiever.

The house, bearing number 1390 of 3rd Main at Krishnamurthypuram in old Mysore, appears like any other ordinary house from outside. Strangers shall not be aware of the speciality of that house. But number of people who have visited the house have been surprised. Members of Putti's family jointly have converted the house into an Art Gallery by framing the remaining works of Putti and arranging them in an order with love. On both the floors of the house, Putti's works have been arranged in such a way that they are seen from all sides, which speaks of their taste.

First daughter of Putti, Sudha, has shown natural inclination towards painting. She has learnt the Art from S.Kalappa and has been painting.

ಮನೆಯೇ ಆರ್ಟ್ ಗ್ಯಾಲರಿ / House itself an Art Gallery

Last daughter Nanda learnt the art from her father and has been working as an Art Teacher at an educational institution. She is also assisting her father in teaching the Art to the interested.

Eldest son Yateendra Putti [Assistant Manager in Mumbai] and his wife Sumitra too have love for the Art and have been encouraging Putti.

Raghothama Putti has been enjoying an active life with enthusiasm amidst art lovers - their second son Srinivasa, his wife Veena, daughter Ashwini, third son Yadupati and his wife Geetha.

On discussing Art with Raghothama Putti, these are the replies to some of the questions :

1. **How to enjoy the beauty in a piece of art** ?

A human being shall have acquired many a characters naturally. Among these acquired characters, adoration of beauty is also one. A human being shall gain peace of mind and pleasure out of this sense of beauty. Identifying the location of beauty, understanding enjoying it, and enjoying by creating the understanding beauty, and also make others enjoy is known as aesthetic sense.

All those are called beautiful things, which are pleasing, brings happiness. These beautiful things can be nature's trees, plants, hills, mountains, rivers, oceans, water falls, forests, animals, birds which originate from an artists brush. This adoration of beauty cannot be expressed in words. It has to be experienced as it is said "a thing of beauty is a joy for ever". For a person who finds the location of beauty, it forms the source of happiness which shall never dry. A man's, especially an artist's perception, always tries to see beauty in all the things he looks at and wishes to capture them on the canvas. As a result of difficulties, artist's sketches shall be more appropriate. For a true artist of achieving the object, achieving becomes more important than other pleasures and happiness.

ಮೋಹಿನಿ ರೂಪ / Mohini

'ಮೇಲು ಕೋಟೆ ಬೆಟ್ಟ' / "Melukote Hill"

ಹಾರ್ನಳ್ಳಿ ಸೋಮನಾಥೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ / **Haranahalli Somanatheswara Temple**

ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ 'ಮಾಧವರಾವ್ ವಂಗಾರೆ' / Friend, 'Madhavarao Vangare

'ಸೂಫಾ' ದಲ್ಲಿನ ಮರದ ದೇವಾಲಯ / 'Soofa' - A Wooden Temple

'ಪಶ್ಚಿಮ ವಾಹಿನಿ' ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ / **Pashima Vahini, Srirangapatna**

ಶೃಂಗೇರಿಯ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ / **A scene in Shringeri**

'ಸರಸ್ವತಿ' / Saraswathi

2. **Why do you incline towards nature?**

Nature is full of beauty, but, one should have the sense of appreciation. The Artist who feels it, should have the mental make-up to bring that out from his brush. He should have the humaneness to alert the sense of appreciation in others and experience the pleasure.

This inspired me to bring out nature's pictures of the creation. I have implemented this since 20 to 25 years and am experiencing the pleasure. My mind says that I have pleased others too with my paintings. So, I have organized my one man exhibitions at different parts of the country with contentment.

Even to this day, I have been painting the nature on the canvas. I am getting the full co-operation from my children and my wife, who have a sense of appreciation. Creation of a small gallery of nature's pictures in my house is the result of this.

3. **What is your opinion about modern Art** ?

Art is an aid which makes a man's life beautiful and pleasurable. That is why it is said, Art is beauty and beauty is Art. I wish to say a few words about it.

The world of Art is a vast field of activity with different mental make-ups. Normally, Artists are divided into two groups - one is, making the life of a man enjoyable by painting the object visible to the eyes, other is, making a man's life enjoyable from the emotional experience of an Artist's heart (the hidden thought). One is Incarnate and the other is Abstract or the contemporary Art. I neither have the courage to say about Abstract Art nor have words to speak about it nor am I suitable too, as I am an emotional Artist.

4. **What is an excellent piece of Art** ?

A rewarding pasteurization, be it incarnate or abstract, it does not happen unmethodically. It has an order, a limit. An Art drawn these words in mind should be a successful piece of Art. What is the use of an Artist having great imagina-

tion? The picture born out of that imagination should bring a storm of impression in the mind of a viewer. If this does not happen, then the effort is not rewarding. His imaginations are a waste.

Since seven decades, Shri Raghothama Putti has been living with brush and colours. He has been pulsating with natural scenes, persons, places of his liking. He is also trying to give new birth to them. Putti is a reliable person who believes that there is lot to learn, in spite of having created sufficient number of matured paintings.

Shri Putti has tried in different mediums of painting too. He likes water colour very much. It is challenging to create a painting in a little time and using water colour is a difficult task. An artist can bring transparency if he is an authority in that media. Putti seriously says that without transparency, water painting shall not be significant.

On a perusal of Putti's paintings, it is noticed that he has selected five different topics to paint that are -

1] Old dilapidated temples and buildings.

2] Temples of intricate carvings of Hoysala period.

3] Scenery related to village life

4] Natural scenes with lot of greenery background

5] Mixing and portraits.

Most of Putti's works are of water colour. For about 20 years, from 1974 to 1995, he has worked with water colours.

Study of some of the Paintings.

Paschimavahini

This is a famous holy place. It is on the banks of river Kaveri flowing near Srirangapatna. A big banyan tree is on a broad platform on the banks of the river. Around the tree, serpentine stones [Nagarakallu] are installed in a distinguished order. This scene has been painted by Putti in both

ತುರುವೇಕೆರೆ ದೇವಸ್ಥಾನ / Turuvekere Temple

water colour and oil colour medium. This is one of the pieces of Art which he likes most. In the picture, it is seen that religious minded people offer pooja to the serpentine stones standing in different positions. The reflection of the platform and the big tree are clearly seen in the flowing water which is a highlighting part. On the other side, bathing people, ladies washing clothes and other scenes can be seen. The water colour painting has come out very nicely. It was created in the year 1977.

The Peak of Chamundi Hills

This is a very good creation of water colour created in the year 1975. This is the picture of peak of famous Chamundi Hills of Mysore. After the continuous rain for two days, in the rain water collected in a pit, the reflection of the background of Chamundi Hills is seen. This is a simple and beautiful painting. This has been created with less number of brush smears and wash method. The sunlight lustres the picture.

Bandipur Road

This has been created on a special occasion. Putti, on some work, went to a town. While returning, he waited for a bus, which he came to know was late. So, he took out the

package from his bag and with the limited available colours, within a span of one hour, he painted this scene of road leading to Bandipur and its background. He has used the brush with fewer smears. The colours have brightness. On the road side are rocks and behind them are large trees and their shadow falling on the ground opposite to Sun. Clouds can be seen with the background of sky. Picture gives a very good imagination. Retaining the white paper to depict the white portion of the cloud is appreciable.

Devikola

This is a special painting. Superficially, it looks like a demonstration. This was done in 1985. Devikola is a historical place, situated near Hassan. A single look at the picture, can tell that it was done in a very short time. The white paper has been retained at many places and only required places have been coloured. Human beings standing around the lake are depicted with a single smear of the brush. This shows the Artist's expertise and the authority over colouring.

Hotel in Jaipur

This is a water colour Art of 1978. This is one of the best creations of Putti. This scene attracted him very much when he went to meet his son in Jaipur, and he created it. This is a famous place in Jaipur and also a Tourist spot.

This is a picture of the building situated amidst a big lake and its background. He has struggled very much to depict the reflection of the building in the lake water down. Painting is very simple to look at, but in terms of elaboration, it is deeply appealing. The reflection is much more beautified with the movement of water waves. The mountain in the background has added more beauty to the canvas.

Coffee Estate of Mudigere

This is the best among the nature's portraits created by Putti, made in 1976. This is the most elevated place of a Coffee Estate at Mudigere. Red tiled house is at the eminence. At the background are tall Teak Wood trees. Behind

the tree is the clear sky, white sheet is retained to depict the sky, sloped dusty footway, greenery on the side and a big tree painted prominently at the beginning of the painting gives pleasure to a viewer. It also shows the expertise the Artist has in water colour.

Roopa Sajja

Putti has been creating more of nature's pictures. Among the few conjoin pictures, this is an important one. Decorative style is adopted here. The mixing of people in the picture is special. About 25 people are seen here in different postures which highlights the conjoin expertise of the Artist. This is a picture depicting adorning "Seethe" in which interior is decoratively prepared. Superficially this looks like a scene from a queens' apartment, but it is doubtless to say that it is an excellent piece of Art.

Saraswathi

This is a painting depicting Saraswathi, sitting on a Swan and moving on the waves of ocean. Holding a long and big sized Veena in one hand and playing it with another. Other two hands are holding the "Japamani" [beads] and the Palmyra leaves has been specially conjoined. Bengali Artists wash method has been adopted here and very minute lines of drawing is very attractive. Very few colours are used which highlights mild decoration. This is one of the best paintings showing the proficiency of an Artist.

Haranahally Somanatheswara Temple

Shri Putti has painted number of Temples. This is the best among the series of ancient temples painted by him. It is difficult for anybody to paint such a temple built in Hoysala style. This temple is a replica of the "Somanathapura" temple which has been depicted by Putti very realistically. Hoysala style temples are known for decoration and intricate work. Temple with intricacy painted by the Artist is very appealing, simple, with less colours, which has made it more beautiful. An excellent picture has been brought out with clarity, in light and shadow and usage of the place appropriately,

Wooden Temple

This temple is different from others. This is a traditional temple of North Karnataka. From outside, it appears like a chariot, fully made of wooden planks. Green trees as the background of temple speak of the features of the region. The dilapidated chariot parked in front of the temple brings lustre to this picture. This temple has been submerged in the

ತೋಟದ ಮನೆ, ಮೂಡಿಗೆರೆ / Estate House, Moodigere

Kali River Project. Putti has been helpful in depicting its past glory. The picture is attractive due to very good colour mixing.

Shringeri

This is a scene of the rear portion of the "Shringeri Sharada" temple which is in peaceful premises of nature. This is a famous religious centre. Sharada Temple installed by Shankaracharya is on the banks of river Tunga. We can see the Artist desiring to see this scene in a different way, out of his experience, in the picture. On the banks of the river, bathing ghats, row of steps, serene backed environment and pure, very calmly flowing river water makes the viewer mentally peaceful. The picutre is beautifully painted with the temple tower seen very clearly from a distance. More intricacy can be seen in the painting as colour is used. Blue sky with broad and wide clouds has brought aroma to the picture.

In this artical a Partial view on Putty's life and works are seen. But there is a vide scope for Study in detail.

ದೆಹಲಿಯ ಐಫಾಕ್ಸ ಸಂಸ್ಥೆಯವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ / Delhi's AIFACS Award

BIO-DATA OF SRI RAGHOTHAMA PUTTY

Born	:	13-9-1914, Naganahalli, Tumkur Taluk
Education	:	Formal education from A.N. Subbarao, Y. Subramanyaraju and at Chamarajendra Technical Institute, Mysore.
Exhibitions	:	One Man Shows from 1974-91 in 21 places ; 24 group shows
Awards & Honor	:	Karnataka Lalitakala Academy Annual Exhibition Award - 1958 Mysore Dasara Exhibition Award, 1975-76 Karnataka Chitrakala Mahaparishat honor **"Chitrakala Bhushana"** title - 1987 AIFACS - Award - 1985 Karnataka Lalitakala Academy Honor - 2001
Institutional	:	Joint Secretary, Vice-president, Member, Chitrakala Sangha, Mysore ; Member of Jury in Dasara Exhibition (for five years), Member Karnataka Chitrakala Maha Parishat, Mysore (now defunct)
Collection	:	Various places in the country including Srilanka and America.
Academic	:	Conducting Art School from 1984
Others	:	Guidance to students of Kalaniketana, Mysore Guidance in summer camps of Bala Jagat, Mysore and Boy's School, Nanjangud.
Address	:	# 1390, Cauvery, 3rd Main Road, Krishnamurthypuram, Mysore - 580 004.

ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-560 002
ದೂರವಾಣಿ : 080-22480297

Karnataka Lalithakala Academy
Kannada Bhavana, J.C. Road, Bangalore
Phone : 080-22480297